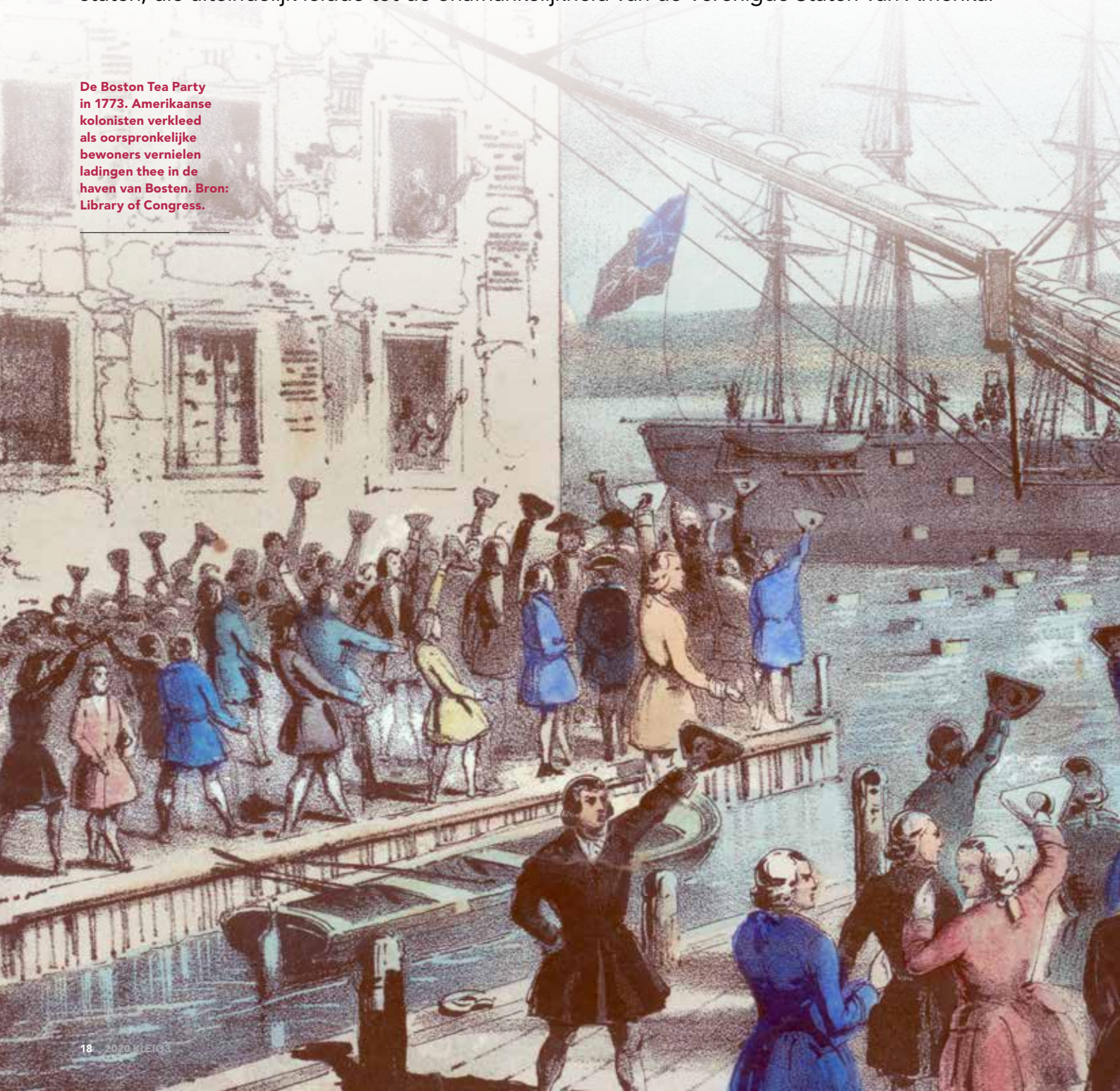

Held of hooligan?

Hoe het Britse imperium door Amerika overboord gegooid werd

In het jaar 1773 drongen in Boston ontevreden Amerikaanse kolonisten, vermomd als indianen, een drietal schepen van de Britse Oost-Indische Compagnie binnen. In korte tijd hakten ze de verpakking van de kostbare lading thee kapot en gooiden de inhoud van de kisten in het water van de haven. Hierna vertrokken ze weer. Deze actie zou later bekend worden als de Boston Tea Party, de eerste bewuste daad van openlijk verzet tegen de Britse kolonisator van de Amerikaanse staten, die uiteindelijk leidde tot de onafhankelijkheid van de Verenigde Staten van Amerika.

De Boston Tea Party in 1773. Amerikaanse kolonisten verkleed als oorspronkelijke bewoners vernielen ladingen thee in de haven van Bosten. Bron: Library of Congress.

Quinten Koster is
redacteur van Kleio.

Voor veel Amerikanen is deze Boston Tea Party het symbolische begin van de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd. Het algemene beeld in de Verenigde Staten is dat deze heldhaftige actie een protest was tegen de gehate Engelse belastingen en het gebrek aan bestuurlijke inspraak van de Amerikaanse onderdanen van het Britse Rijk.¹ De Britten zullen waarschijnlijk stellen dat er meer achter zat dan de praktische leus: 'No taxation without representation!' Dit verschil in perspectief en het feit dat het Britse imperium een verplicht thema voor het examen wordt, maken deze geschiedenis een interessante casus voor de leerlingen.

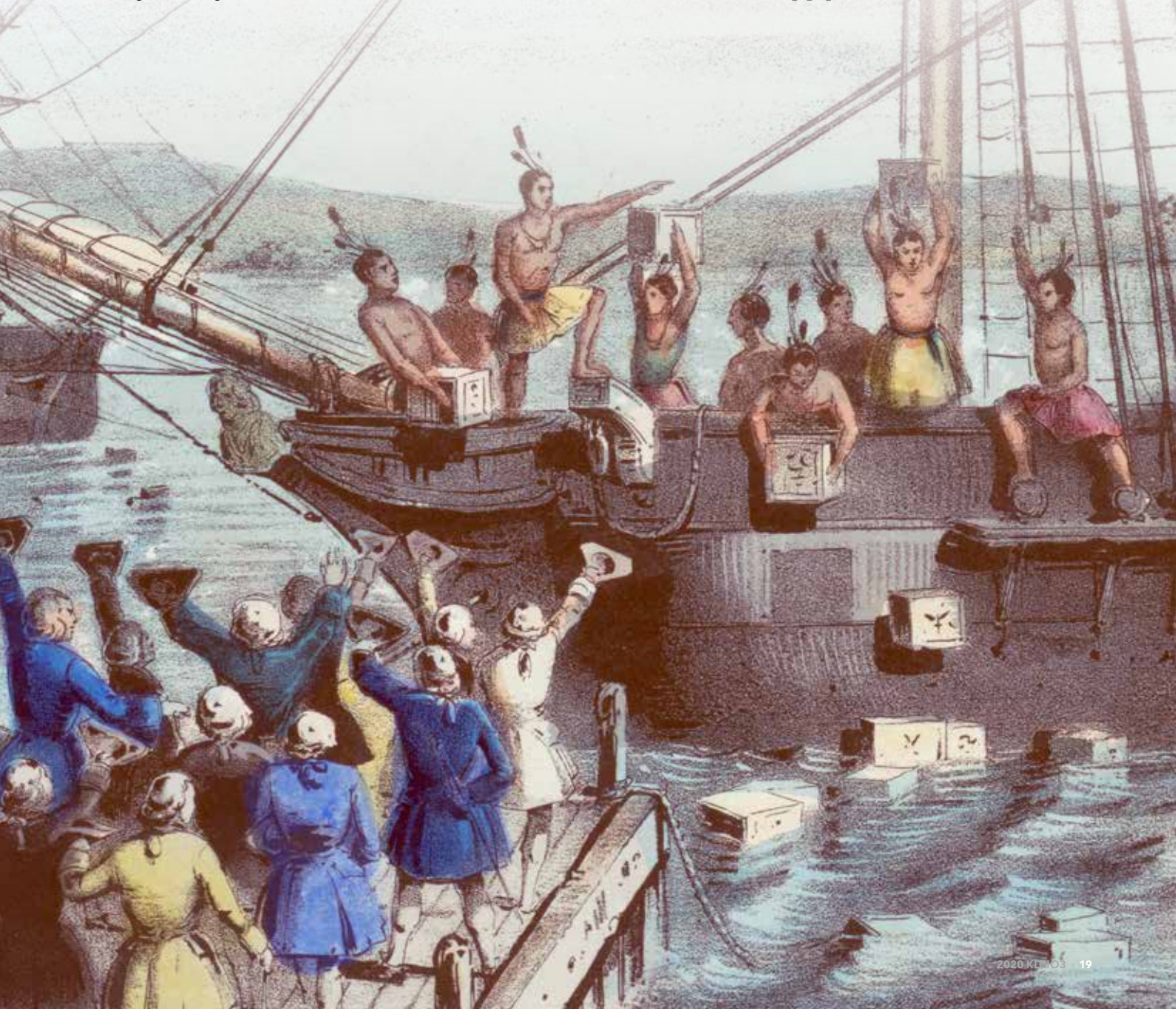
Klaplopers en profiteurs

Na de Zevenjarige Oorlog (1756-1763) was de relatie tussen de kolonisten in de Noord-Amerikaanse kolonies en het centrale Britse gezag niet al te best meer. Vanuit het perspectief van de kolonisten was een Europees conflict op Amerikaans gebied uitgevonden. De Britten hadden

echter het gevoel dat het leger van Engeland de Britse kolonisten in de Amerikaanse kolonies moest beschermen tegen Franse verovering. En dit leger werd betaald met belasting en leningen uit Groot-Brittannië. De kolonisten hadden volgens de Britten weinig tot niets bijgedragen aan hun eigen bescherming. Zij hoefden namelijk uitsluitend plaatselijke belastingen te betalen. Er waren wel importheffingen, maar deze dienden slechts om de kosten van de handel te dekken, en de kolonisten ontdoken deze ook regelmatig. De Britten zagen de kolonisten dus waarschijnlijk vooral als klaplopers en profiteurs. Dit beeld zal ook tot uiting zijn gekomen in het gedrag van de in de kolonie werkende Britse elite tegenover de kolonisten.

Om meer inkomsten uit de Amerikaanse kolonies te genereren, en hen bij te laten dragen aan de kosten van het Britse imperium, werden diverse wetten aangenomen. De bekendste hiervan zijn de *Stamp Act* (belasting op papier) en de *Townshend Duties* (invoerrechten op papier, ▶

■ Kijk bijvoorbeeld op YouTube: Tea Party – Schoolhouse Rock – No more Kings: youtu.be/t-9pDZMRCpQ. Let vooral op hoe de Amerikanen de Britse koning verbeelden.

De Boston Massacre in 1770. Print van Paul Revere, kopie van het werk van Henry Pelham.

lood, verf en thee). De kolonisten in Amerika waren echter niet heel erg blij met deze maatregelen, die ervoor zorgden dat ze meer geld aan het moederland moesten afstaan.

Naast dat de kolonisten het gevoel hadden dat de Britse elite op hen neerkeek, werd er gezegd dat het innen van deze belastingen gelijkstond aan het zetten van de eerste stap richting het tot slaaf maken van de Britse kolonisten in Amerika. De beroemde filosoof John Locke stelde namelijk in zijn *Second Treatise of Government* dat mensen een fundamenteel recht op leven, vrijheid en bezit hebben. En geld is een bezit dat wordt verkregen door te werken. Als de belasting geïnd wordt zonder toestemming van de betaler,

‘Er werd gezegd dat het innen van deze belastingen gelijkstond aan het zetten van de eerste stap richting het tot slaaf maken van de Britse kolonisten in Amerika’

dwingt het parlement de belastingbetaler eigenlijk om arbeid te verrichten zonder daarvoor een vergoeding te krijgen: dus dwangarbeid, en dus slavernij! Het was volgens de kolonisten logisch dat zij in opstand kwamen tegen deze eenzijdige oplegging van belasting. Niet dat ze principieel tegen belasting waren. De kolonisten waren het namelijk ook met Locke eens dat de staat bedoeld was om het recht op leven, vrijheid en bezit te beschermen. Dit beschermen kost natuurlijk geld. Maar als een staat bedoeld is om bezit te beschermen, dan kan deze dit bezit hiervoor natuurlijk nooit zonder toestemming afnemen. Het logische gevolg is dus dat de belasting alleen

met toestemming van de betaler geheven mag worden: ‘No taxation without representation!’ Omdat het Britse parlement zelf ook al worstelde met wenselijke hervormingen van het kiesstelsel, waarin sommige grote steden niet in het parlement vertegenwoordigd waren terwijl enkele kleine gemeenschappen met weinig tot zelfs geen inwoners wel een vertegenwoordiger mochten afvaardigen, hadden ze geen goede tegenargumenten en draaiden ze beide maatregelen grotendeels terug. Alleen de belasting op thee bleef overeind.

De Boston Massacre

Ondanks het grotendeels terugdraaien van maatregelen liep de wederzijdse irritatie toch steeds meer op. De Engelsen wilden dat de Amerikaanse kolonisten nu eindelijk eens een volwaardige bijdrage aan het Britse imperium zouden leveren en raakten gefrustreerd dat die eigenwijze kolonisten maar niet wilden meedoen. Terwijl de Amerikaanse kolonisten vonden dat de Britten hun continu regels wilden opleggen om hun vrijheid verder te beperken, waardoor ze steeds meer in verzet kwamen. In deze neerwaartse spiraal kon een kleine gebeurtenis eenvoudig escaleren. Zo lag bijvoorbeeld de oorsprong van de Boston Massacre (1770), een andere belangrijke gebeurtenis op de weg naar Amerikaanse onafhankelijkheid, bij een Britse officier die zich door een kolonist beledigd voelde.² Een Amerikaanse barbier had een knecht de opdracht gegeven om de officier te scheren in plaats van dit zelf te doen. De Brits officier had blijkbaar het gevoel dat deze barbier zo’n hekel aan de Britse soldaten had, dat hij weigerde om de officier zelf te scheren. Hierop weigerde de officier die knecht te betalen en liep hij boos weg. Volgens het Amerikaanse verhaal wilde de barbier echter zijn knecht de mogelijkheid geven om wat geld te verdienen. Dat de officier niet wilde betalen was in dat licht natuurlijk een duidelijk voorbeeld van hoe de Britten de kolonisten als minderwaardig volk behandelden. De waarheid ligt waarschijnlijk in het midden, maar het resultaat was dat de knecht aan het einde van zijn werkdag verhaal ging halen bij de officier in de officiersmess. Dit leidde tot een rel waar steeds meer mensen op afkwamen en waarbij het leger zich uiteindelijk genoodzaakt zag om op de demonstranten te schieten. Aan Amerikaanse kant vielen er zo vijf dodelijke slachtoffers. Nu is vijf gedode burgers natuurlijk geen kleinigheid, maar in die tijd kwam het wel vaker voor dat er meerdere doden vielen tijdens protesten (kijk bijvoorbeeld naar het Pachtersoproer van 1748 in Nederland, waar tientallen betogers sneuvelden). In dat licht bezien vallen de vijf slachtoffers dus wel mee. Het feit dat deze gebeurtenis in Amerikaanse geschiedenisboekjes een slachtpartij wordt genoemd, zegt daarom misschien meer over hoe de Amerikaanse kolonisten tegen de nu

gehate Britse overheersing aankeken. Uiteindelijk liep deze rel voor de verantwoordelijke Britse soldaten met een sissers af. De Amerikaanse kolonisten dachten hier natuurlijk toch wat anders over.

Buitensluiten

In 1773 werd in Engeland de *Regulating Act* aangenomen. Hoewel deze wet geen direct effect had op de Amerikaanse kolonisten, ervoeren ze wel de gevolgen hiervan. Met de invoering van deze wet verloor de financieel worstelende Britse Oost-Indische Compagnie haar politieke privileges in India. Om dit verlies enigszins te compenseren kreeg de Compagnie het recht om met eigen lokale vertegenwoordigers in Amerika haar thee aan de man te brengen. Voorheen was de Compagnie verplicht om de thee in Londen te veilen, waarna plaatselijke handelaren de verdere distributie voor hun rekening namen. Door nu zelf in Amerika te gaan verkopen viel de tussenhandel weg, waardoor de thee voor de Amerikaanse consument goedkoper werd. Nadeel was wel dat veel Amerikaanse handelaren, en vooral veel Amerikaanse smokkelaars, zo werden buitengesloten. En thee was in deze periode een heel belangrijk handelsgoed. Daarnaast had de Compagnie bedongen dat de importheffing die over de thee geheven moest worden niet geïnd werd in Engeland. Voor de Amerikaanse kolonies kregen ze die vrijstelling echter niet.

Deze compensatie was onder andere bedacht door de gouverneur in Boston. De Britse Oost-Indische Compagnie had namelijk grote voorraden thee die ze niet meer tegen concurrerende prijzen op de markt konden afzetten. De Nederlandse thee was bijvoorbeeld veel goedkoper. Het plan was dat de thee voorlopig onder kostprijs geleverd zou worden, zodat vooral de Nederlandse concurrentie uit de markt geprezen zou worden. Zodra deze was uitgeschakeld, kon de prijs zich weer herstellen, waarna de Britse Oost-Indische Compagnie weer winstgevend zou worden. Het direct leveren aan de kolonies was in dit plan een belangrijke en logische stap om de kosten verder te drukken. Nu de gouverneur mee had gedacht aan het plan om de Compagnie van de ondergang te redden, kon hij, zoals in die tijd gebruikelijk was, zijn eigen kinderen een goede broodwinning toespelen. Hij had namelijk ook bedongen dat zij de zaakgelastigden van de Oost-Indische Compagnie in de Amerikaanse kolonies zouden worden. Zo profiteerde dus niet alleen de Compagnie, maar ook de familie van de gouverneur van deze op het eerste gezicht briljante oplossing.

Vergaderen

Toen de kolonisten in Amerika hoorden dat de thee naar hen onderweg was, kwamen ze in verzet. Het feit dat zij er *wel* belasting over moesten betalen en de Britten in Engeland *niet*,

was voor hen het ultieme bewijs dat ze stelselmatig gediscrimineerd werden. Dat de thee eigenlijk goedkoper voor hen werd, kreeg even geen aandacht. Opgejut door enkele theehandelaars en theesmokkelaars die door de gevolgen van de *Regulating Act* inkomsten misliepen, riep een groep inwoners van Boston, die zich *Sons of Liberty* noemde, op 3 november de bevolking van de stad bij elkaar voor een vergadering. Ook de Amerikaanse vertegenwoordigers van de Britse Oost-Indische Compagnie ontvingen een uitnodiging. Zij werden echter niet uitgenodigd voor een constructieve dialoog. In de uitnodigingsbrief werd van hen geëist dat ze de thee die onderweg was niet zouden aannemen, en de thee die ze toch kregen moesten ze direct op een schip naar Engeland retour sturen.

Deze eerste vergadering trok 500 mensen, maar de vertegenwoordigers weigerden langs te komen. Ook op een tweede vergadering lieten ze niets van zich horen. Bij de derde bijeenkomst, op 18 november 1773, lieten ze een brief bezorgen waarin ze stelden dat het niet in hun macht lag om aan de eisen van de *Sons of Liberty* te voldoen. Ondertussen zochten deze vertegenwoordigers bescherming bij de gouverneur in het kasteel van Boston. Ze vroegen hem hen te ontslaan van de plicht om de thee van de Compagnie af te nemen en om de te verwachten lading te beschermen. Maar omdat de kinderen van de gouverneur in die thee handelden, zou zijn familie daardoor zelf ook veel verlies leiden. Daar komt bij dat de gouverneur zelf mee had gedacht aan het plan om de thee onder kostprijs te verkopen. En maatregelen nemen tegen zijn eigen plan zou groot gezichtsverlies betekenen. Dat kon hij op dat moment zeker niet gebruiken, aangezien hij binnen korte tijd naar Engeland zou verhuizen omdat hij daar een ander prestigieus baantje had gekregen. Het was ►

Cartoon over het intrekken van de Stamp Act. In de cartoon wordt de Stamp Act begraven in een kleine doods-kist waarop staat: geboren in 1765, gestorven 1766. Bron: Library of Congress.

■ Zoals duidelijk wordt uit een interview met een ooggetuige, opgeschreven door Hawkes, James (1834), *A Retrospect Of The Boston Tea-party, With a Memoir of George R. T. Hewes*. New York: S. S. Bliss, Printer.

De Declaration of Independence wordt getoond aan het Congres. Schilderij van John Trumbull, 1817-1818.

daarom zaak om ophef te voorkomen. Met een beetje geluk zouden de schepen toch naar New York gaan, waar het leger veel sterker was. Dat zou de wil om in opstand te komen bij de rebellen beperken en de gouverneur buiten schot houden. Daarom wees de gouverneur het verzoek af.

Het ultimatum

Maar op zondag 29 november kwam het eerste schip met een lading thee toch aan in Boston. Het ging bij het kasteel voor anker. De volgende dag hadden de inwoners van Boston direct weer een bijeenkomst. Zij verboden de kapitein van het schip zijn lading te lossen en hij moest zijn schip aanleggen aan *Griffin's Wharf*, op 500 meter afstand van het kasteel. Een groep van 25 *Bostonians* werd aangesteld om het schip te bewaken en in de gaten te houden, zodat de kapitein zich aan zijn opdracht zou houden. Enkele dagen later arriveerden ook de andere twee schepen bij diezelfde kade.

‘De gouverneur in Boston had met zijn aanpak alle partijen met de rug tegen de muur gezet’

Doordat de schepen in de haven hadden aangelegd, waren ze verplicht de belasting op de thee af te dragen. Ongeacht of ze de lading zouden lossen of niet. Als ze vertrokken zonder te betalen, zouden hun schepen in beslag genomen moeten worden door de Britse marine. Vlak voor de gouverneur zijn nieuwe baan in Engeland zou krijgen, werd zo zijn bestuurlijke reputatie op het spel gezet. Daardoor was de gouverneur genoodzaakt om maatregelen te nemen die de belastinginning zouden beschermen. Hij liet twee oorlogsschepen de haven blokkeren zodat de handelsschepen niet met de thee naar Engeland konden vertrekken. Daarnaast gaf de gouverneur de rebellen een ultimatum. Hij bepaalde dat de thee desnoods

onder dekking van kanonvuur aan land gebracht zou worden, als de rebellen hun verzet niet voor 17 december zouden staken.³ In totaal zaten de drie schepen nu met 342 kisten thee die ze niet in Amerika konden lossen, maar die ook niet naar Engeland vervoerd mochten worden. De gouverneur had op deze manier alle partijen met de rug tegen de muur gezet. Een van de partijen zou vernederd moeten afdruipe, en volgens hem konden de kolonisten onder dreiging van de Britse militaire macht niet anders dan opgeven. Deze impasse duurde ruim twee weken.

De escalatie

Op 16 december, de dag voor het verstrijken van het ultimatum van de gouverneur, werd er weer een stadsraad bijeengeroepen. Nu kwamen ook mensen vanuit naburige steden en dorpen op de vergadering af, waardoor er volgens sommige bronnen meer dan 7.000 mensen aanwezig waren. De vergadering wenste met een van de kapiteins van de theeschepen te spreken. Deze had namelijk een officieel verzoek bij de gouverneur ingediend om de haven, met zijn lading, te mogen verlaten.

Na lang wachten, het was toen ongeveer kwart voor zes 's avonds, arriveerde deze kapitein. De gouverneur had zijn verzoek afgewezen. Omdat de termijn van het ultimatum bijna was verstreken werd dit door de aanwezigen opgevat als het definitieve antwoord. Vanuit de kolkende zaal riep iemand: ‘How would salt water mix with tea?’ Een aantal mensen die op de balkons in de zaal en buiten de zaal stonden te luisteren vatten dit op als een strijdkreet. Ze waren gefrustreerd en woedend omdat het erop leek dat de Britten deze machtsstrijd toch nog gewonnen hadden. Deze rebellen – gezien de grote hoeveelheid mensen die aanwezig waren op de vergadering was het een verrassend kleine groep van waarschijnlijk iets meer dan zestig man, waaronder meerdere tieners – waarschuwden ook enkele

van hun revolutionaire vrienden en verzamelden zich daarna in een winkel in de buurt. Veel van hen vermomden zich daar in indianenkostuum en bewapenden zich met een bijl, die voor de gelegenheid een tomahawk werd genoemd. Het lijkt alsof deze vermomming bedoeld was om herkenning te voorkomen. Maar waarschijnlijk was het eerder om zo duidelijk te laten zien dat de rebellen Amerikaan waren en niet zo'n gehate Brit.⁴ Op die manier gezien waren de kolonisten die zich uitdosten in indianenkostuum dus misschien eerder vergelijkbaar met voetbalhooligans uit de harde kern die zich voor het rellen met de clubkleuren versieren, dan met helden die met gevaar voor eigen leven in verzet tegen een gehate bezetter komen. Bij de haven aangekomen, richtten ze hun woede en frustratie op Engeland. En omdat de thee symbool stond voor de Engelse overheersing, moest deze volledig vernietigd worden. Ze gingen aan boord van de schepen, dwongen de kapiteins de sleutel van het ruim te overhandigen en begonnen de kisten waarin de thee vervoerd werd met hun bijlen kapot te slaan. De thee werd daarna in het water van de haven gegooid. Tijdens deze vandalistische daad was het volgens verschillende bronnen zo stil in Boston, dat het lawaai van het met geweld openbreken van de theekisten in de wijde omtrek duidelijk te horen was. Na zo'n drie uur was de volledige lading geruïneerd en trokken de rebellen weer huiswaarts. De theeschepen waren zelf geheel onbeschadigd gebleven. Natuurlijk waren er omstanders die stiekem probeerden om zo veel mogelijk thee voor eigen gebruik te redden. Maar als de rebellen hen betrapten, werden ze mishandeld, vernederd en bespot en werd hun de thee met geweld afgenomen. Niets van de lading mocht de weg naar de Amerikaanse klant vinden.

Ongestraft

Ondertussen, nog geen 500 meter verderop, zag de gouverneur deze onverwachte ontwikkeling vanuit het fort gebeuren. Misschien was hij in lichte paniek en enigszins wanhopig over hoe hij deze dramatische situatie moest aanpakken. Op papier had hij daar genoeg middelen voor. De stad Boston had rond 1773 ongeveer 17.000 inwoners en bezat een eigen politie en milizie om de orde te bewaken. Maar hij kon de lokale politie en milizie niet meer inzetten om de orde te bewaken. De gouverneur moest die beslissing samen met de stadsraad nemen, en hij was de grip op de raadsleden volledig kwijt. Daar kwam bij dat de directe leiders van de politie en milizie onder het commando van de leiders van de opstand vielen. Zij zouden dus nooit bij de Tea Party ingrijpen. De gouverneur had ook de beschikking over 300 Britse soldaten die in het fort van de stad gelegerd waren, en de haven werd afgesloten door twee oorlogsschepen. Ook zij moesten het lawaai wel

gehoord hebben. Toch grepen ze niet in. Een van de oorzaken hiervan is dat het moreel van de soldaten in het fort heel laag was. De voortdurende frictie tussen hen en de bevolking zal hier aan bijgedragen hebben. Ze hadden er weinig zin meer in. Ook durfde de gouverneur het leger niet in te zetten uit angst voor een herhaling van de Boston Massacre. Onder de Engelse wet was hij weliswaar verplicht om het leger in te zetten om leven en bezit te beschermen, maar de verantwoordelijkheid voor de gesneuvelde burgers rustte daarna volledig op zijn eigen schouders. En omdat hij binnen korte tijd zijn functie in Boston zou gaan verruilen voor een nieuwe in Engeland kon hij zich ook geen schandaal veroorloven. Ook de Britse marineschepen die de haven blokkeerden konden niets uitrusten. Want volgens de wet was het verboden om hun kanonnen op de Britse bevolking te gebruiken. En de kolonisten waren nog steeds inwoners van het Britse Rijk. Zo konden de rebellen die de thee in de haven van Boston vernietigden ongestraft te werk gaan en in de loop van de geschiedenis uitgroeien tot de legendarische helden die ze nu zijn.

Helden of hooligans?

De volgende dag werden er brieven naar de andere Amerikaanse havensteden verstuurd om het nieuws van de thee te vertellen. Daarop braken er in die steden overal spontaan grote feesten uit. Al was lang niet iedereen blij met de theedestructie. Veel kolonisten vroegen zich af of deze vandalistische actie hun zaak juist niet zwakker maakte.⁵ Ook valt op dat van trots onder de betrokken deelnemers aan de Tea Party weinig sprake was. Veel van hen durfden er tijdens hun leven niet voor uit te komen dat zij zich zo hadden laten gaan. Pas na de Britse reactie op de Tea Party, die ook de gematigde kolonisten buitenproportioneel zwaar vonden, werd het verzet tegen de Britten steeds breder gedragen. En pas nadat, vele jaren later, de Boston Tea Party een plaats kreeg in de officiële geschiedenis van de Amerikaanse onafhankelijkheid werden de meeste deelnemers erkend als helden van de onafhankelijkheid. Hierdoor kan je je afvragen hoe de deelnemers aan de Boston Tea Party van 1773 zichzelf zagen. Waren ze helden of toch hooligans? ■

³ Hawkes, James (1834), *A Retrospect Of The Boston Tea-party, With a Memoir of George R. T. Hewes*. New York: S. S. Bliss, Printer.

⁴ Deloria, P. J., & Miller, J. R. (1999), 'Playing Indian', *Labour*, (43), 264-266. Geraadpleegd op 30-11-2018.

⁵ Nicolson, C. (1996), 'McIntosh, Otis & Adams Are Our Demagogues': Nathaniel Coffin and the Loyalist Interpretation of the Origins of the American Revolution', *Proceedings of the Massachusetts Historical Society*, 108, 72-114.

Postzegels uit 1973 met daarop de Boston Tea Party.
Bron: United States Post Office Departement.